

۲۴۱/ ۲۸۴۹۸

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

۱۳۸۳ / ۵ / ۱۵

بسمه تعالی

ورود به دبیرخانه شورای نگهبان
شماره ثبت: ۸۴/۱۱/۷۱۴۷ صبح
تاریخ ثبت: ۸۴/۵/۱۵ عصر
اقدام کننده:

جناب آقای حداد عادل
رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

لایحه " شورای حل اختلاف و نهاد قاضی تحکیم " که بنا به پیشنهاد
قوه قضاییه در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۵/۵ هیئت وزیران به تصویب رسیده
است، برای طی تشریفات قانونی به پیوست تقدیم می شود.

سید محمد خاتمی
رئیس جمهور

رونوشت: دفتر رئیس جمهور، دفتر معاون اول رئیس جمهور، شورای
نگهبان، دفتر معاون حقوقی و امور مجلس رئیس جمهور، کلیه
وزارتخانه ها، سازمانها و مؤسسات دولتی و دفتر هیئت دولت.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

بسمه تعالی

مقدمه توجیهی:

به منظور توسعه مشارکت های مردمی در ایجاد صلح و سازش و حل اختلافات و حل فصل سریع دعاوی و کاهش حجم کاری محاکم و در راستای تحقق توسعه قضایی و امنیت قضایی لایحه زیر برای طی تشریفات قانونی تقدیم می گردد:

لایحه شورای حل اختلاف و نهاد قاضی تحکیم

فصل اول - مقررات عمومی

ماده ۱ - از تاریخ تصویب این قانون شوراهای حل اختلاف که در این قانون به اختصار شورا نامیده می شوند و نهاد قاضی تحکیم تحت نظارت قوه قضاییه به شرح مواد آتی تشکیل می گردند.
تبصره - تعیین محدوده محلی فعالیت شورا و قاضی تحکیم در حوزه قضایی به عهده رییس همان حوزه قضایی می باشد.

ماده ۳ - رییس کل دادگستری استان می تواند برای رسیدگی به امور خاص، به ترتیب مقرر در این قانون شوراهای صنفی یا تخصصی تشکیل دهد.

ماده ۴ - شورای تخصصی دیوان عدالت اداری در محل این دیوان و یا در محل استقرار ادارات کل مربوط جهت رسیدگ به شکایات افراد از آن اداره تشکیل می شود.

ماده ۵ - نظارت بر امور مربوط به شوراها و قاضی تحکیم به عهده رییس حوزه قضایی است.

فصل دوم - شورای حل اختلاف

مبحث اول : ترکیب اعضا و چگونگی انتخاب

ماده ۶ - شورا دارای ۳ نفر عضو اصلی و دو نفر عضو علی البدل می باشد. این اعضا توسط رییس حوزه قضایی پس از مشورت با امام جمعه یا نماینده وی و یا روحانی معتمد محل به انتخاب امام جمعه، فرماندار یا بخشدار، فرمانده نیروی انتظامی یا رییس کلانتری محل و رییس شورای اسلامی شهر یا روستا برای مدت ۳ سال انتخاب می شوند. انتخاب مجدد آنها بلامانع است.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تبصره - اعضاء شورای تخصصی دیوان عدالت اداری توسط رئیس این دیوان پس از مشورت با بالاترین مقام اجرایی ادارات محل استقرار انتخاب می شوند. حداقل یکی از اعضاء اصلی و یکی از اعضا علی البدل از میان کارکنان شاغل با ده سال سابقه کار یا بازنشسته آن اداره انتخاب می شود.

ماده ۷ - رئیس حوزه قضایی، به منظور دعوت از داوطلبان واجد شرایط جهت ثبت نام اقدام به انتشار آگهی می نماید. نحوه انتشار آگهی و مهلت ثبت نام و سایر شرایط به موجب آیین نامه ای است که به تصویب رئیس قوه قضاییه خواهد رسید.

ماده ۸ - احکام انتصاب شورا توسط رئیس قوه قضاییه یا مقامی که از سوی ایشان تعیین می گردد، صادر می شود.

مبحث دوم: شرایط عضویت

ماده ۹ - اعضا شورا باید دارای شرایط زیر باشند:

- ۱ - تابعیت جمهوری اسلامی ایران
 - ۲ - اعتقاد و التزام عملی به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
 - ۳ - حسن اشتهار به امانت و دیانت
 - ۴ - عدم اعتیاد به مواد مخدر
 - ۵ - آشنایی با مسائل شرعی و قانونی
 - ۶ - دارا بودن کارت پایان خدمت و وظیفه عمومی یا معافیت دائم
- ماده ۱۰ - قضات، کارکنان دادگستری و اعضای نیروهای انتظامی و اطلاعاتی تا زمانی که در سمت های شغلی خود هستند، حق عضویت در شورا را ندارند.
- ماده ۱۱ - آرای شورا به وسیله یک نفر مشاور تایید می شود. مشاوران از میان قضات شاغل یا بازنشسته توسط رئیس قوه قضاییه انتخاب می گردند.
- تبصره - یک نفر مشاور می تواند عهده دار امور چند شورا باشد.

مبحث سوم: صلاحیت شورا

الف - صلح و سازش

ماده ۱۲ - شورا در موارد زیر جهت صلح و سازش اقدام می نماید:

- ۱ - با تقاضای طرفین در کلیه دعاوی حقوقی، جرایم قابل گذشت و جنبه خصوصی جرایم غیر قابل گذشت در تمام مراحل رسیدگی و اجرای حکم؛

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

۲ - با تقاضای یکی از طرفین یا به تشخیص مقام قضایی پس از طرح دعوی یا شکایت موضوع بند فوق در مرجع صالح در این صورت مهلتی تا یک ماه یا کمتر تعیین و مراتب جهت صلح و سازش به شورا اعلام می گردد؛

۳ - در دعاوی طلاق یا صدور گواهی امکان سازش و تمکین، مرجع رسیدگی کننده مکلف است نخست موضوع را به منظور صلح و سازش و حل اختلاف، به شورا ارجاع نماید، در صورت عدم حصول سازش در مدت تعیین شده از سوی دادگاه، مراتب از طرف شورا به دادگاه رسیدگی کننده اعلام می گردد.

ب - رسیدگی و صدور رای

اول - امور حقوقی

۱ - کلیه دعاوی و اختلاف راجع به اموال منقول و غیر منقول، دیون و منافع، ضمان قهری و ضرر و زیان ناشی از جرم در صورتی که خواسته بیش از یکصد میلیون ریال نباشد؛

۲ - دعاوی راجع به روابط موجر و مستاجر مشمول قانون روابط موجر و مستاجر مصوب ۱۳۷۶؛

۳ - الزام به انجام شروط و تعهدات در قراردادها و معاملات بانصاب مقرر در بند (۱) در صورتی که ماهیت قرارداد مورد نزاع نباشد؛

۴ - دعوی تقسیم در صورتی که مالکیت محل نزاع نباشد؛

۵ - تحریر ترکه؛

۶ - دعوی استرداد جهیزیه، مطالبه نفقه و ملاقات فرزندان؛

۷ - دعوی تصرف عدوانی، مزاحمت و ممانعت از حق؛

۸ - رسیدگی به درخواست تامین دلیل.

۹ - رسیدگی به شکایت از تصمیمات و اقدامات واحدهای دولتی و مامورین آنها به شرح بند

یک ماده (۱۱) قانون دیوان عدالت اداری. این موارد فقط قابل طرح در شوراهای تخصصی دیوان عدالت اداری است.

دوم - امور کیفری

جرایم مستوجب مجازات بازدارنده که کیفر آنها به موجب قانون فقط جزای نقدی تا پنج

میلیون ریال تعیین گردیده است.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ج - سایر موارد

۱ - در جرایم مشهود، به منظور حفظ آثار جرم و جلوگیری از فرار یا پنهان شدن متهم، شورا مراتب را به نزدیک ترین مرجع قضایی یا انتظامی اعلام می نماید. مراجع مسئول مکلف به پی گیری موضوع می باشند؛

۲ - شورا اقدامات لازم را برای حفظ دارایی صغار بدون سرپرست، مجانین، اشخاص غیر رشید و غائبان مفقودالثر به عمل آورده و مراتب را به مراجع صالح اعلام می نماید.

ماده ۱۳ - صلاحیت محلی شورا تابع مقررات آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی و کیفری است.

تبصره - در امور حقوقی در صورت توافق، طرفین می توانند بر خلاف ترتیب فوق عمل نمایند.

ماده ۱۴ - در صورت تحقق اختلاف در صلاحیت شورا به ترتیب زیر عمل می شود:

۱ - در مورد شوراهای یک حوزه قضایی، حل اختلاف با رئیس حوزه قضایی می باشد؛

۲ - در مورد شوراهای واقع در حوه قضایی شهرستانهای یک استان، حل اختلاف با رئیس حوزه قضایی شهرستانی است که ابتدائاً به صلاحیت آن اظهار نظر شده است؛

۳ - در مورد شوراهای واقع در دو استان، حل اختلاف با رئیس حوزه قضایی مرکز استانی است که ابتدائاً به صلاحیت شورای واقع در آن استان اظهار نظر شده است.

تبصره - به پرونده های مربوط به حل اختلاف در صلاحیت، خارج از نوبت رسیدگی خواهد شد.

ماده ۱۵ - در صورت تحقق اختلاف در صلاحیت شورا با مرجع غیر قضایی در یک حوزه قضایی

حل اختلاف با رئیس حوزه قضایی و در حوزه قضایی مختلف یک استان با رئیس حوزه قضایی مرکز همان استان است؛ و در صورت تحقق اختلاف در حوزه دو استان، به ترتیب مقرر در بند ۳ ماده (۱۴) اقدام می شود.

ماده ۱۶ - دعاوی زیر قابلیت طرح در شورا را ندارد مگر با موافقت و ارجاع رئیس حوزه قضایی:

۱ - دعاوی راجع به اختلاف در اصل نکاح و اصل طلاق، فسخ نکاح، رجوع، نسب؛

۲ - دعاوی راجع به اختلاف در اصل وقفیت، وصیت، تولیت؛

۳ - دعاوی راجع به حجر و ورشکستگی؛

۴ - دعاوی راجع به اموال عمومی ودولتی؛

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

مبحث چهارم: ترتیب رسیدگی در شورا

ماده ۱۷ - رسیدگی در شورا با درخواست کتبی یا شفاهی به عمل می آید. موارد شفاهی در صورت مجلس قید و به امضا خواهان یا متقاضی می رسد.

ماده ۱۸ - درخواست رسیدگی متضمن موارد زیر خواهد بود:

۱ - نام و نام خانوادگی، مشخصات و نشانی متقاضی؛

۲ - نام و نام خانوادگی، مشخصات و نشانی طرف مقابل؛

۳ - موضوع خواسته یا تقاضا؛

۴ - دلایل و مستندات تقاضا.

ماده ۱۹ - طرح و ارجاع شکایت در شورای تخصصی دیوان عدالت اداری از سوی شاکی، شعب

این دیوان و یا مقام ارجاع کننده صورت می گیرد.

ماده ۲۰ - رسیدگی در شورا تابع تشریفات آیین دادرسی و پرداخت هزینه دادرسی نیست،

شورا می تواند به نحو مقتضی، طرفین پرونده را حسب مورد احضار یا دعوت، اظهارات و مدافعات آنان را استماع نماید. در صورت ضرورت جلب، بازداشت و یا تفتیش مکان مراتب جهت صدور دستور مقتضی به مراجع ذی ربط به نظر مشاور می رسد.

تبصره - رعایت اصول دادرسی عادلانه و منصفانه در رسیدگی های شورا الزامی است.

ماده ۲۱ - شورا در پایان رسیدگی حسب مورد تصمیمات زیر را اتخاذ می نماید:

۱ - قرار موقوفی تعقیب و یا رد درخواست، در صورت حصول سازش و اعلام گذشت؛

۲ - صدور رای مقتضی، در صورت عدم حصول سازش در مواردی که رسیدگی به آنها در

صلاحیت شورا است:

۳ - انعکاس نتیجه اقدامات به مراجع مورد نظر، در صورتی که پرونده با وجود سابقه در مراجع

قضایی جهت صلح و سازش به شورا ارجاع شده باشد؛

۴ - صدور گزارش اصلاحی، در صورت تقاضای طرفیت مبنی بر صدور گزارش اصلاحی؛

۵ - دستور مختومه شدن پرونده، در صورتی که طرفین دعوی شورا را مراجع حل اختلاف قیام

داده اند و موضوع خارج از صلاحیت شورا باشد.

ماد ۲۲ - موارد رد اعضا به ترتیب مقرر در قوانین آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در

امور مدنی و کیفری است، مگر اینکه طرفین بر ادامه رسیدگی تراضی نموده باشند. در این صورت

شورا مراتب را در صورت مجلس قید و اقدام به رسیدگی می نماید.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ماده ۲۳ - در مواردی که شورا به جهت رد امکان رسیدگی نداشته باشد، پرونده به نزدیک ترین شورا ارسال خواهد شد.

ماده ۲۴ - رسیدگی به درخواست اعاده دادرسی و اعتراض شخص ثالث نسبت به آراء شورا به ترتیب مقرر در قوانین آیین دادرسی است. مرجع تجویز و رسیدگی به این دعاوی حسب مورد، دادگاه عمومی حقوقی یا جزایی حوزه مربوط یا دیوان عدالت اداری است.

ماده ۲۵ - رای شورا ظرف مدت ده روز از تاریخ ابلاغ، حسب مورد از طرف محکوم علیه یا وکیل یا نماینده قانونی او قابل تجدید نظر در دادگاه عمومی حقوقی یا جزایی حوزه مربوط یا دیوان عدالت اداری است. رای دادگاه قطعی و نهایی محسوب می گردد.

ماده ۲۶ - اجرای آراء تصمیمات شورا و سایر ترتیبات رسیدگی مطابق آیین نامه ای خواهد بود که به تصویب رئیس قوه قضاییه خواهد رسید.

فصل سوم - قاضی تحکیم

مبحث اول : شرایط

ماده ۲۷ - قاضی تحکیم باید واجد شرایط زیر باشد که پس از توافق و انتخاب اصحاب دعوی می تواند قضاوت نماید:

- ۱ - تابعیت جمهوری اسلامی ایران
- ۲ - اعتقاد و التزام عملی به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۳ - داشتن حداقل ۲۴ سال تمام سن؛
- ۴ - دارا بودن دانشنامه لیسانس در رشته حقوق قضایی یا الهیات گرایش فقه و مبانی حقوق اسلامی یا گواهی پایان دوره سطح ۲ جهت طلاب حوزه عملیه؛
- ۵ - دارا بودن کارت پایان خدمت و وظیفه عمومی یا معافیت دائم یا موقت؛
- ۶ - عدالت و حسن شهرت؛
- ۷ - نداشتن سابقه مؤثر محکومیت کیفری؛
- ۸ - طهارت مولد؛
- ۹ - عدم اعتیاد به موادمخدر.

ماده ۲۸ - قضات تحکیم از میان اشخاص واجد شرایط، با ابلاغ رئیس قوه قضاییه برای مدت سه سال منصوب می گردند. انتصاب مجدد آنها بلامانع است.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تبصره - لغو ابلاغ این قضات در مدت مذکور نیز از اختیارات رییس قوه قضاییه است.

مبحث دوم : کیفیت رسیدگی و صدور رأی

ماده ۲۹ - رسیدگی قاضی تحکیم با توافق کتبی یا شفاهی طرفین به عمل می آید. توافق شفاهی در صورت مجلس قید و به امضای طرفین می رسد. در صورتی که موضوع در محاکم دادگستری مطرح و در اثناء رسیدگی توافق حاصل گردد، مرجع رسیدگی کننده با صدور قرار عدم صلاحیت پرونده را نزد قاضی تحکیم ارسال می نماید.

ماده ۳۰ - قاضی تحکیم صلاحیت رسیدگی به دعاوی و امور حقوقی و جرایم قابل گذشت به استثنای حدود و قصاص را دارد.

تبصره - موارد مندرج در ماده (۱۶) این قانون پس از ارجاع رییس حوزه قضایی محل قابل رسیدگی توسط قاضی تحکیم می باشد.

ماده ۳۱ - توافق طرفین مبنی بر رسیدگی قاضی تحکیم پس از طرح و شروع رسیدگی قابل عدول نمی باشد.

ماده ۳۲ - رسیدگی توسط قاضی تحکیم تابع تشریفات آیین دادرسی و پرداخت هزینه دادرسی نیست. قاضی تحکیم طرفین را به نحوه مقتضی دعوت نموده و اظهارات و مدافعات آنان را استماع می نماید.

تبصره - رعایت اصول دادرسی عادلانه و منصفانه از سوی قاضی تحکیم الزامی است و رأی وی باید مستند و مستدل باشد.

ماده ۳۳ - قاضی تحکیم مراتب ضرورت جلب، بازداشت و تفتیش مکان را جهت صدور دستور مقتضی به دادستان محل اعلام می نماید.

ماده ۳۴ - اجرای آراء قاضی تحکیم از طریق اجرای احکام دادگستری و مطابق مقررات مربوط به عمل خواهد آمد.

ماده ۳۵ - رأی قاضی تحکیم قطعی است؛ مگر آنکه خلاف بین شرع یا قانون باشد.

تبصره - خلاف بین شرع اشتباه در برداشت و تفسیر از قوانین، منابع و یا فناوری معتبر است به نحوی که خلاف مسلمات فقه باشد.

ماده ۳۶ - قاضی تحکیم یا رییس حوزه قضایی چنانچه پی به اشتباه رأی صادر به شرح فوق ببرند مراتب به طور مستند و مستدل توسط رییس حوزه قضایی به مرجع قضایی تجدیدنظر استان اعلام

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

می گردد. این مرجع در صورت احراز خلاف بین شرع یا قانون رأی را نقض و رأی مقتضی صادر می نماید.

تبصره - قاضی اجرای احکام نیز در صورتیکه حکم را خلاف بین شرع تشخیص دهد مراتب را به رئیس حوزه قضایی اعلام می نماید.

ماده ۳۷ - سایر ترتیبات رسیدگی توسط قاضی تحکیم به موجب آیین نامه ای خواهد بود که به تصویب رئیس قوه قضاییه می رسد.

فصل چهارم - سایر مقررات

ماده ۳۸ - قضاوت قاضی تحکیم و عضویت در شورا افتخاری است، قوه قضاییه می تواند به تناسب فعالیتها و همکاریهای قضات تحکیم، اعضای شورا، مشاوران قضایی، پاداش مناسب پرداخت نماید.

ماده ۳۹ - رئیس حوزه قضایی در صورت احراز تخلف اعضاء شورا از سوی هیئتهای رسیدگی به تخلفات تا اعلام نظر مقام صادرکننده ابلاغ از حضور وی در جلسات شورا ممانعت و عضو علی البدل را دعوت می نماید. در خصوص اعضاء مستعفی و متوفی عضو جایگزین مطابق ماده (۶) این قانون انتخاب خواهد شد.

تبصره ۱ - در صورت عدم حضور موقت اعضاء اصلی، عضو علی البدل با دعوت رئیس شورا حاضر می شود.

تبصره ۲ - آیین نامه تخلفات اعضای شورا، هیئتهای رسیدگی کننده و چگونگی رسیدگی به آنها به تصویب رئیس قوه قضاییه می رسد.

ماده ۴۰ - به تخلفات انتظامی قضات تحکیم در دادسرا و دادگاه انتظامی قضات رسیدگی می شود.

ماده ۴۱ - قاضی تحکیم یا هر یک از اعضای شورا در صورتی که به نفع یکی از طرفین در مقابل دریافت وجه یا مال و یا ارایه خدمت اظهار نظر نماید، به مجازات مقرر در ماده (۵۸۸) قانون مجازات اسلامی محکوم خواهد شد.

ماده ۴۲ - رئیس حوزه قضایی در صورت انحلال شورا، ادامه رسیدگی را به نزدیکترین شورا واگذار می نماید.

ماده ۴۳ - در صورت عزل یا فوت قاضی تحکیم، ادامه رسیدگی توسط قاضی تحکیم دیگری با توافق طرفین به عمل می آید. در صورت عدم توافق، پرونده جهت ادامه رسیدگی به مرجع صالح قضایی ارسال می گردد.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ماده ۴۴ - برنامه ریزی، سامان دهی، پشتیبانی، چگونگی نظارت و بازرسی از شورا و نهاد قاضی تحکیم و همچنین تشکیل، تجهیز و انحلال شورا، آموزش و اعطای پاداش براساس آیین نامه ای خواهد بود که به تصویب رئیس قوه قضاییه می رسد.

ماده ۴۵ - قوه قضاییه برای قضات تحکیم و اعضای شورا که متقاضی شغل قضاء و مشاوره حقوقی می باشند، در صورت دارا بودن شرایط و پذیرفته شدن، تسهیلاتی از قبیل معافیت یا کاهش دوره کارآموزی در نظر خواهد گرفت. به قضات تحکیم با چهار سال سابقه کار و اعضای شورا با شش سال سابقه، در صورت تمایل و دارا بودن سایر شرایط قانونی، پروانه وکالت و مشاوره حقوقی اعطاء می گردد. ماده ۴۶ - کلیه ضابطان دادگستری، مراجع دولتی و عمومی در حدود وظایف خود مکلف به اجرای دستورات قانونی و همکاری با قضات تحکیم و شورا می باشند. تخلف از این امر مستوجب تعقیب قانونی خواهد بود.

وزیر دادگستری
۲

رئیس جمهور

قوه قضائیه
معاونت حقوقی و توسعه قضائی
اداره کل تدوین لوایح و برنامه‌ها

لایحه شورای حل اختلاف و نهاد قاضی تحکیم

تیر ۱۳۸۴

لایحه شورای حل اختلاف و نهاد قاضی تحکیم

فصل اول - مقررات عمومی

ماده ۱- بمنظور توسعه مشارکتهای مردمی در ایجاد صلح و سازش و حل اختلافات، شوراهای حل اختلاف که در این قانون به اختصار شورا نامیده می‌شوند و نهاد قاضی تحکیم تحت نظارت قوه قضائیه به شرح مواد آتی تشکیل می‌گردند.

ماده ۲- شورا و نهاد قاضی تحکیم به تشخیص رئیس قوه قضائیه در تمامی شهرستانها، شهرها، بخشها، شهرکها و روستاها با ملاحظه شرایط اجتماعی و ویژگیهای محلی، برحسب نیاز به ترتیب مقرر در این قانون تشکیل می‌گردند.

تبصره - تعیین محدوده محلی فعالیت شورا و قاضی تحکیم در حوزه قضایی به عهده رئیس همان حوزه قضایی می‌باشد.

ماده ۳- رئیس کل دادگستری استان می‌تواند برای رسیدگی به امور خاص، به ترتیب مقرر در این قانون شوراهای صنفی یا تخصصی تشکیل دهد.

ماده ۴- شورای تخصصی دیوان عدالت اداری در محل این دیوان و یا در محل استقرار ادارات کل مربوط جهت رسیدگی به شکایات افراد از آن اداره تشکیل می‌شود.

ماده ۵- نظارت بر امور مربوط به شوراها و قاضی تحکیم به عهده رئیس حوزه قضایی است.

فصل دوم - شورای حل اختلاف

مبحث اول: ترکیب اعضاء و چگونگی انتخاب

ماده ۶- شورا دارای ۳ نفر عضو اصلی و دو نفر عضو علی‌البدل می‌باشد. این اعضاء توسط رئیس حوزه قضایی پس از مشورت با امام جمعه یا نماینده وی و با روحانی معتمد محل به

انتخاب امام جمعه، فرماندار یا بخشدار، فرمانده نیروی انتظامی یا رئیس کلانتری محل و رئیس شورای اسلامی شهر یا روستا برای مدت ۳ سال انتخاب می‌شوند. انتخاب مجدد آنها بلامانع است.

تبصره: اعضاء شورای تخصصی دیوان عدالت اداری توسط رئیس این دیوان پس از مشورت با بالاترین مقام اجرائی ادارات محل استقرار انتخاب می‌شوند. حداقل یکی از اعضاء اصلی و یکی از اعضاء علی‌البدل از میان کارکنان شاغل با ده سال سابقه کار یا بازنشسته آن اداره انتخاب می‌شود.

ماده ۷- رئیس حوزه قضایی، به منظور دعوت از داوطلبان واجد شرایط جهت ثبت‌نام اقدام به انتشار آگهی می‌نماید. نحوه انتشار آگهی و مهلت ثبت‌نام و سایر شرایط به موجب آئین‌نامه‌ای است که به تصویب رئیس قوه قضائیه خواهد رسید.

ماده ۸- احکام انتصاب شورا توسط رئیس قوه قضائیه با مقامی که از سوی ایشان تعیین می‌گردد، صادر می‌شود.

مبحث دوم: شرایط عضویت

ماده ۹- اعضاء شورا باید دارای شرایط زیر باشند:

۱- تابعیت جمهوری اسلامی ایران؛

۲- اعتقاد و التزام عملی به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛

۳- حسن اشتهار به امانت و دیانت؛

۴- عدم اعتیاد به مواد مخدر؛

۵- آشنایی با مسائل شرعی و قانونی؛

۶- دارا بودن کارت پایان خدمت وظیفه عمومی یا معافیت دائم.

ماده ۱۰- قضات، کارکنان دادگستری و اعضاء نیروهای انتظامی و اطلاعاتی تا زمانی که در سمت‌های شغلی خود هستند، حق عضویت در شورا را ندارند.

ماده ۱۱- آرای شورا به وسیله یک نفر مشاور تأیید می‌شود. مشاوران از میان قضات شاغل یا بازنشسته توسط رییس قوه قضائیه انتخاب می‌گردند.
تبصره - یک نفر مشاور می‌تواند عهده‌دار امور چند شورا باشد.

مبحث سوم: صلاحیت شورا

الف) صلح و سازش

ماده ۱۲- شورا در موارد زیر جهت صلح و سازش اقدام می‌نماید:

- ۱- با تقاضای طرفین در کلیه دعاوی حقوقی، جرایم قابل گذشت و جنبه خصوصی جرایم غیر قابل گذشت در تمام مراحل رسیدگی و اجرای حکم؛
- ۲- با تقاضای یکی از طرفین یا به تشخیص مقام قضائی پس از طرح دعوی یا شکایت موضوع بند فوق در مرجع صالح. در این صورت مهلتی تا یک ماه یا کمتر تعیین و مراتب جهت صلح و سازش به شورا اعلام می‌گردد؛
- ۳- در دعاوی طلاق یا صدور گواهی عدم امکان سازش و تمکین، مرجع رسیدگی‌کننده مکلف است نخست موضوع را به منظور صلح و سازش و حل اختلاف، به شورا ارجاع نماید. در صورت عدم حصول سازش در مدت تعیین شده از سوی دادگاه، مراتب از طرف شورا به دادگاه رسیدگی‌کننده اعلام می‌گردد.

ب) رسیدگی و صدور رای

اول - امور حقوقی

- ۱- کلیه دعاوی و اختلافات راجع به اموال منقول و غیر منقول، دیون و منافع، ضمان قهری و ضرر و زیان ناشی از جرم در صورتی که خواسته بیش از یکصد میلیون ریال نباشد؛
- ۲- دعاوی راجع به روابط موجر و مستأجر مشمول قانون روابط موجر و مستأجر مصوب

:۱۳۷۶

۳- الزام به انجام شروط و تعهدات در قراردادها و معاملات با نصاب مقرر در بند (۱) در

صورتی که ماهیت قرارداد مورد نزاع نباشد؛

۴- دعوی تقسیم در صورتی که مالکیت محل نزاع نباشد؛

۵- تحریر ترکه؛

۶- دعوی استرداد جهیزیه، مطالبه نفقه و ملاقات فرزندان؛

۷- دعوی تصرف عدوانی، مزاحمت و ممانعت از حق؛

۸- رسیدگی به درخواست تأمین دلیل.

۹- رسیدگی به شکایت از تصمیمات و اقدامات واحدهای دولتی و مأمورین آنها به شرح

بند یک ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری. این موارد فقط قابل طرح در شوراهای

تخصصی دیوان عدالت اداری است.

دوم - امور کیفری

جرایم مستوجب مجازات بازدارنده که کیفر آنها به موجب قانون فقط جزای نقدی تا پنج میلیون

ریال تعیین گردیده است.

ج) سایر موارد

۱- در جرایم مشهود، به منظور حفظ آثار جرم و جلوگیری از فرار یا پنهان شدن متهم، شورا

مراتب را به نزدیک‌ترین مرجع قضایی یا انتظامی اعلام می‌نماید. مراجع مسئول مکلف به پی‌گیری

موضوع می‌باشند؛

۲- شورا اقدامات لازم را برای حفظ دارایی صغار بدون سرپرست، مجانین، اشخاص غیر رشید و

غائبان مفقودالثر به عمل آورده و مراتب را به مرجع صالح اعلام می‌نماید.

ماده ۱۳- صلاحیت محلی شورا تابع مقررات آئین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور

مدنی و کیفری است.

تبصره - در امور حقوقی در صورت توافق، طرفین می‌توانند برخلاف ترتیب فوق عمل نمایند.

ماده ۱۴- در صورت تحقق اختلاف در صلاحیت شورا به ترتیب زیر عمل می‌شود:

- ۱- در مورد شوراهای یک حوزه قضایی، حل اختلاف با رئیس حوزه قضایی می‌باشد؛
- ۲- در مورد شوراهای واقع در حوزه قضایی شهرستانهای یک استان، حل اختلاف با رئیس حوزه قضایی شهرستانی است که ابتدائاً به صلاحیت آن اظهار نظر شده است؛
- ۳- در مورد شوراهای واقع در دو استان، حل اختلاف با رئیس حوزه قضایی مرکز استانی است که ابتدائاً به صلاحیت شورای واقع در آن استان اظهار نظر شده است.

تبصره - به پرونده‌های مربوط به حل اختلاف در صلاحیت، خارج از نوبت رسیدگی خواهد شد.

ماده ۱۵- در صورت تحقق اختلاف در صلاحیت شورا با مرجع غیر قضائی در یک حوزه قضائی حل اختلاف با رئیس حوزه قضائی و در حوزه‌های قضائی مختلف یک استان با رئیس حوزه قضائی مرکز همان استان است؛ و در صورت تحقق اختلاف در حوزه دو استان، به ترتیب مقرر در بند ۳ ماده ۱۴ اقدام می‌شود.

ماده ۱۶- دعاوی زیر قابلیت طرح در شورا را ندارد مگر با موافقت و ارجاع رئیس حوزه قضائی:

- ۱- دعاوی راجع به اختلاف در اصل نکاح و اصل طلاق، فسخ نکاح، رجوع، نسب؛
- ۲- دعاوی راجع به اختلاف در اصل وقفیت، وصیت، تولیت؛
- ۳- دعاوی راجع به حجر و ورشکستگی؛
- ۴- دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی؛

مبحث چهارم: ترتیب رسیدگی در شورا

ماده ۱۷- رسیدگی در شورا با درخواست کتبی یا شفاهی به عمل می‌آید. موارد شفاهی در صورت مجلس قید و به امضاء خواهان یا متقاضی می‌رسد.

ماده ۱۸- درخواست رسیدگی متضمن موارد زیر خواهد بود:

- ۱- نام و نام خانوادگی، مشخصات و نشانی متقاضی؛
- ۲- نام و نام خانوادگی، مشخصات و نشانی طرف مقابل؛

ماده ۲۳- در مواردی که شورا به جهت رد امکان رسیدگی نداشته باشد، پرونده به نزدیکترین شورا ارسال خواهد شد.

ماده ۲۴- رسیدگی به درخواست اعاده دادرسی و اعتراض شخص ثالث نسبت به آراء شورا به ترتیب مقرر در قوانین آئین دادرسی است. مرجع تجویز و رسیدگی به این دعاوی حسب مورد، دادگاه عمومی حقوقی یا جزایی حوزه مربوط یا دیوان عدالت اداری است.

ماده ۲۵- رأی شورا ظرف مدت ده روز از تاریخ ابلاغ، حسب مورد از طرف محکوم علیه یا وکیل یا نماینده قانونی او قابل تجدیدنظر در دادگاه عمومی حقوقی یا جزایی حوزه مربوط یا دیوان عدالت اداری است. رأی دادگاه قطعی و نهایی محسوب می گردد.

ماده ۲۶- اجرای آراء، تصمیمات شورا و سایر ترتیبات رسیدگی مطابق آئین نامه ای خواهد بود که به تصویب رئیس قوه قضائیه خواهد رسید.

فصل سوم - قاضی تحکیم

مبحث اول: شرایط

ماده ۲۷- قاضی تحکیم باید واجد شرایط زیر باشد که پس از توافق و انتخاب اصحاب دعوی می تواند قضاوت نماید:

- ۱- تابعیت جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲- اعتقاد و التزام عملی به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۳- داشتن حداقل ۲۴ سال تمام سن؛
- ۴- دارا بودن دانشنامه لیسانس در رشته حقوق قضایی یا الهیات گرایش فقه و مبانی حقوق اسلامی یا گواهی پایان دوره سطح ۲ جهت طلاب حوزه علمیه؛
- ۵- دارا بودن کارت پایان خدمت و وظیفه عمومی یا معافیت دائم یا موقت؛

۶- عدالت و حسن شهرت؛

۷- نداشتن سابقه مؤثر محکومیت کیفری؛

۸- طهارت مولد؛

۹- عدم اعتیاد به مواد مخدر.

ماده ۲۸- قضات تحکیم از میان اشخاص واجد شرایط، با ابلاغ رئیس قوه قضائیه برای مدت سه سال منصوب می‌گردند. انتصاب مجدد آنها بلامانع است.

تبصره: لغو ابلاغ این قضات در مدت مذکور نیز از اختیارات رئیس قوه قضائیه است.

مبحث دوم: کیفیت رسیدگی و صدور رأی

ماده ۲۹- رسیدگی قاضی تحکیم با توافق کتبی یا شفاهی طرفین به عمل می‌آید. توافق شفاهی در صورت مجلس قید و به امضای طرفین می‌رسد. در صورتی که موضوع در محاکم دادگستری مطرح و در اثناء رسیدگی توافق حاصل گردد، مرجع رسیدگی‌کننده با صدور قرار عدم صلاحیت پرونده را نزد قاضی تحکیم ارسال می‌نماید.

ماده ۳۰- قاضی تحکیم صلاحیت رسیدگی به دعاوی و امور حقوقی و جرایم قابل گذشت به استثنای حدود و قصاص را دارد.

تبصره - موارد مندرج در ماده ۱۶ این قانون پس از ارجاع رئیس حوزه قضائی محل قابل رسیدگی توسط قاضی تحکیم می‌باشد.

ماده ۳۱- توافق طرفین مبنی بر رسیدگی قاضی تحکیم پس از طرح و شروع رسیدگی قابل عدول نمی‌باشد.

ماده ۳۲- رسیدگی توسط قاضی تحکیم تابع تشریفات آیین دادرسی و پرداخت هزینه دادرسی نیست. قاضی تحکیم طرفین را به نحو مقتضی دعوت نموده و اظهارات و مدافعات آنان را استماع می‌نماید.

تبصره - رعایت اصول دادرسی عادلانه و منصفانه از سوی قاضی تحکیم الزامی است. و رأی وی باید مستند و مستدل باشد.

ماده ۳۳- قاضی تحکیم مراتب ضرورت جلب، بازداشت و تفتیش مکان را جهت صدور دستور مقتضی به دادستان محل اعلام می‌نماید.

ماده ۳۴- اجرای آراء قاضی تحکیم از طریق اجرای احکام دادگستری و مطابق مقررات مربوط به عمل خواهد آمد.

ماده ۳۵- رأی قاضی تحکیم قطعی است؛ مگر آنکه خلاف بین شرع یا قانون باشد.

تبصره - خلاف بین شرع اشتباه در برداشت و تفسیر از قوانین، منابع و یا فتاوی معتبر است به نحوی که خلاف مسلمات فقه باشد.

ماده ۳۶- قاضی تحکیم یا رئیس حوزه قضائی چنانچه پی به اشتباه رأی صادره به شرح فوق ببرند مراتب بطور مستند و مستدل توسط رئیس حوزه قضائی به مرجع تجدیدنظر استان اعلام می‌گردد. این مرجع در صورت احراز خلاف بین شرع یا قانون رأی را نقض و رأی مقتضی صادر می‌نماید.

تبصره - قاضی اجرای احکام نیز در صورتیکه حکم را خلاف بین شرع تشخیص دهد مراتب را به رئیس حوزه قضائی اعلام می‌نماید.

ماده ۳۷- سایر ترتیبات رسیدگی توسط قاضی تحکیم به موجب آئین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

فصل چهارم - سایر مقررات

ماده ۳۸- قضاوت قاضی تحکیم و عضویت در رهشورا افتخاری است. قوه قضائیه می‌تواند به تناسب فعالیتها و همکاریهای قضات تحکیم، اعضای شورا، مشاوران قضایی، پاداش مناسب پرداخت نماید.

ماده ۳۹- رئیس حوزه قضائی در صورت احراز تخلف اعضاء شورا از سوی هیأت‌های رسیدگی به تخلفات تا اعلام نظر مقام صادرکننده ابلاغ از حضور وی در جلسات شورا ممانعت و عضو علی‌البدل را دعوت می‌نماید. در خصوص اعضاء مستعفی و متوفی عضو جایگزین مطابق ماده ۶ این قانون انتخاب خواهد شد.

تبصره ۱- در صورت عدم حضور موقت اعضاء اصلی، عضو علی‌البدل با دعوت رئیس شورا حاضر می‌شود.

تبصره ۲- آئین‌نامه تخلفات اعضاء شورا، هیأت‌های رسیدگی کننده و چگونگی رسیدگی به آنها به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

ماده ۴۰- به تخلفات انتظامی قضات تحکیم در دادسرا و دادگاه انتظامی قضات رسیدگی می‌شود.

ماده ۴۱- قاضی تحکیم یا هر یک از اعضاء شورا در صورتی که به نفع یکی از طرفین در مقابل دریافت وجه یا مال و یا ارائه خدمت اظهارنظر نماید، به مجازات مقرر در ماده ۵۸۸ قانون مجازات اسلامی محکوم خواهد شد.

ماده ۴۲- رئیس حوزه قضائی در صورت انحلال شورا، ادامه رسیدگی را به نزدیکترین شورا واگذار می‌نماید.

ماده ۴۳- در صورت عزل یا فوت قاضی تحکیم، ادامه رسیدگی توسط قاضی تحکیم دیگری با توافق طرفین به عمل می‌آید. در صورت عدم توافق، پرونده جهت ادامه رسیدگی به مرجع صالح قضایی ارسال می‌گردد.

ماده ۴۴- برنامه ریزی، سامان‌دهی، پشتیبانی، چگونگی نظارت و بازرسی از شورا و نهاد قاضی تحکیم و همچنین تشکیل، تجهیز و انحلال شورا، آموزش و اعطای پاداش بر اساس آئین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

ماده ۴۵- قوه قضائیه برای قضات تحکیم و اعضای شورا که متقاضی شغل قضاء و مشاوره حقوقی می‌باشند، در صورت دارا بودن شرایط و پذیرفته شدن، تسهیلاتی از قبیل معافیت یا کاهش دوره کارآموزی در نظر خواهد گرفت. به قضات تحکیم با چهار سال سابقه کار و اعضای شورا با شش سال سابقه، در صورت تمایل و دارا بودن سایر شرایط قانونی، پروانه وکالت و مشاوره حقوقی اعطاء می‌گردد.

ماده ۴۶- کلبه ضابطان دادگستری، مراجع دولتی و عمومی در حدود وظایف خود مکلف به اجرای دستورات قانونی و همکاری با قضات تحکیم و شورا می‌باشند. تخلف از این امر مستوجب تعقیب قانونی خواهد بود. / تبیح